

Sänkningen av Storsjön Del 1 av 2

Denna gång tänkte jag berätta om när jag var ute på en fotorunda på Storsjöns botten vid Rydboholms Sportstuga. Det var en underbar augustidag med härlig sol. Att man sänkte sjön berodde på att man var tvungen att byta dammluckor och visa förstärkningsarbeten. För lite mer än 100 år sedan blev nuvarande Storsjön till. Den är gjord av 7 olika sjöar av Roboholmsbolaget som grundades år 1834 och var Sveriges första mekaniska väveri. Bolaget utnyttjade Viskan för kraftförsörjning och för att bättre kunna styra vattentillgången och få ökad tillgång till vatten beslutade bolaget år 1905 att anlägga ett vattenmagasin och det är det som kallas för Storsjön.

En tunnel sprängdes genom berget från Storsjön och man sprängdes från båda hållen och möttes tills slut på mitten och tunneln stod klart i slutet av maj år 1909 och tunneln är 770 meter lång, 2, meter bred och 2,5 meter hög. Här på bilden är nästan tunneln torrlagt. Kanalen utgår från Yxasjön, genomskrär medelst tunnel bergåsen vid Boxhult, fortsätter med öppen jordkanal till den lilla Duvesjön, passerar denna, skär järnvägen för att slutligen runt berget i en sprängd kanal. På grund av att man gjorde detta stora vattenmagasin så var det ett antal hus som revs och en del flyttades till andra ställen men det finns ett antal husgrunder som blev kvar på Storsjöns botten. Äntligen fick jag tillfälle att få gå på botten av sjön och dokumentera de husgrunder som fortfarande finns kvar, den dagen vandrade jag cirka 11 km och jag kan säga att det verkligen kändes i mina ben men det var verkligen värt det. Förra sänkningen gjorde man 1975 då man gjorde ungefär samma arbete.

Dessa grundstenar tillhörde torpet Holmen är känt sedan 1700-talet. Det låg på Skäggedes mark. Redan då i början på 1900-talet så drev man bort folket från sina hus, man hade inte så mycket att sätta emot när stora bolagsmän beslutar något. Men det var helt fantastiskt att få uppleva dessa i verkligheten. Sedan finns det en underbar vacker vandringsled runt Storsjön med många finns kulturminnen runt omkring.

Detta är allt som är kvar från Hängsjö gård, högen är rester från skorstenen bostadshuset revs och flyttades till Holmåsa i Viskafors. Det var en vacker plats att sätta sig och ta en fika i det vackra vädret. På denna gård fanns det också en jordkällare men den var fylld med en massa sand. Tänk vilket jobb de har lagt ner på sina små gårdar alla dessa åkrar som det har odlats upp och rensat från sten och så raseras allt.

Store damm är 12 meter hög och hindrar vattnet att rinna ut i det naturliga utloppet Lillån. Den djupa ravin som Lillån rinner igenom är ett av Kommunens värdefullaste områden, här finns gammal granskog och mycket död ved. Rydboholms Aktiebolag var i början av 1900-talet i behov av ytterligare elkraft för sin produktion och vid perioder med låg vattenföring i Viskan tvingades man till produktionsinskränkningar. För att erhålla en jämnare vattentillgång beslutade styrelsen den 11 oktober 1905 att genomföra en plan som innebar att anlägga dammbyggnader vid Skäggaredssjön och vid Gädderedsslätt. På så sätt skapades ett regleringsmagasin genom uppdamning av sjön och omkringliggande terräng. Regleringsmagasinet rymmer ca 9 miljoner kubikmeter vatten.

Den 20 november 1909 på började man uppdämningen och redan den 20 januari 1910 var magasinet uppfyllt. Den uppdämd sjön fick namnet "Joh:s Erikssons Sjö". Rydboholmsbolaget hade ensamt satt igång projektet med då regleringsmagasinet hade stor betydelse även för nedanförliggande verk, bildades en regleringsförening "Föreningen För Bolåns reglering u.p.a" och kostnaderna fördelades efter respektive företags fallhöjd. Viskans kraft bildades år 1917, en samverkan mellan de olika industriernas kraftproduktion där aktierna fördelades efter samma princip som regleringskostnaderna. I dag är det Vattenfall AB som äger anläggningarna sedan man 1974 förvärvat samtliga aktier i Viskans Kraft.